

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Mgr. Filipem Skřivanem ve věci

žalobce: O. H., nar. X, st. příslušnost X
adresa pro doručování X

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 11. 2021, č. j. OAM-799/ZA-ZA11-LE05-2021,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 15. 11. 2021, č. j. OAM-799/ZA-ZA11-LE05-2021, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobci se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou dle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Konstatoval, že žalobce je státním příslušníkem Ukrajiny, která se ve smyslu § 2 vyhlášky ministerstva vnitra č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, považuje, s výjimkou Krymu a části Doněcké a Luhanské oblasti,

za bezpečnou zemi původu. Žalobce přitom neprokázal, že v případě jeho problémů v zemi původu (obava z mobilizace a obava z policistů, kteří po žalobci chtěli úplatek a provedli u něj domovní prohlídku) nelze Ukrajinu za bezpečnou zemi považovat a není možné využít ochrany kompetentních státních orgánů.

II. Obsah žaloby

2. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce včasnou žalobu. Namítá četná porušení zákonných ustanovení, která však pro neprovázanost s konkrétními okolnostmi věci nepředstavují žalobní body. Konkrétněji uvádí, že domněnka o označení určité země původu jako bezpečné je vyvratitelná. Žalovaný musí v každém jednotlivém případě zkoumat, zda lze ve vztahu k dotyčnému žadateli danou zemi považovat za bezpečnou. V případě žalobce tomu tak není.
3. Žalobce zavinil dopravní nehodu, při jejímž vyšetřování si policista řekl o úplatek, za který by mohl ovlivnit soud ve prospěch žalobce. To žalobce odmítl a stěžoval si nadřízenému, což nevedlo k žádnému výsledku. Po nějaké době přišli policisté k žalobci domů na domovní prohlídku, během které hledali zbraň. Žalobce se začal obávat, že se mu vyšetřovatel bude mstít za to, že odmítl zaplatit úplatek.
4. Dalším důvodem žádosti žalobce byly obavy, že se bude opětovně muset zapojit do bojů na východě Ukrajiny. Žalobce byl již jednou mobilizován a v letech 2014 – 2015 se zúčastnil bojů v Doněcké oblasti. Žalobce již nechce bojovat, nevidí v konfliktu na východě Ukrajiny žádný smysl, nechce bojovat, zabíjet, a obává se o svůj život. Z těchto důvodů se žalobce obává hrozby vážné újmy v případě návratu do země původu. Navrhuje, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

5. Žalovaný ve svém vyjádření odkazuje na napadené rozhodnutí. Uvádí, že shromáždil dostatek informací o zemi původu a srozumitelným způsobem odůvodnil, proč žalobce neprokázal, že v jeho případě nelze Ukrajinu považovat za bezpečnou zemi původu. Na své rozhodnutí v podrobnostech odkazuje a navrhuje, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

IV. Posouzení věci krajským soudem

6. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
7. Žaloba je důvodná.
8. Podle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu se pro účely tohoto zákona rozumí bezpečnou zemí původu *stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, kde:*
  1. *obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu,*

2. *který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo § 14a,*
  3. *který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků, a*
  4. *který umožňuje činnost právnickým osobám, které dohlíží nad stavem dodržování lidských práv.*
9. Podle § 16 odst. 2 zákona o azylu se jako zjevně nedůvodná zamítne žádost o udělení mezinárodní ochrany, *jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který ČR považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.* Základem vnitrostátní úpravy konceptu bezpečných zemí původu je směrnice č. 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany („procedurální směrnice“). Ta v bodu 40 své preambule uvádí, *že pokud lze třetí zemi pokládat za bezpečnou zemi původu, měly by mít členské státy možnost označit ji za bezpečnou a vycházet z domněnky, že je pro daného žadatele bezpečná, pokud žadatel neprokáže opak.*
  10. Podle krajského soudu v nynější věci nejsou splněny podmínky pro aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu, to však nikoliv pro důvody namítané v žalobě. Ukrajina totiž (i při odhlédnutí od dlouhodobě problematické situace v Doněcké a Luhanské oblasti) za současné situace nesplňuje podmínky pro zařazení na seznam bezpečných zemí původu ve smyslu zákona o azylu a procedurální směrnice.
  11. Ohledně konceptu bezpečné země původu ve stručnosti platí, že označení určité země za bezpečnou zemi původu zvyšuje důkazní břemeno a břemeno tvrzení na straně žadatele. Je na něm, aby uvedl natolik ucelená, přesvědčivá a relevantní fakta, aby z nich bylo možno usuzovat na hrozbu pronásledování či vážné újmy v zemi původu, tj. že právě žadateli *„hrozí větší riziko pronásledování nebo vážné újmy než ostatním osobám v obdobném postavení“.* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70).
  12. Dle výpovědi v řízení o žádosti žalobce na Ukrajině odmítl policistovi zaplatit úplatek. V souvislosti s tím však v zemi původu žádné faktické újmy nečelil a taková hrozba ani nevyplývá z ničeho, co bylo zjištěno ve správním řízení (tím méně hrozba újmy v intenzitě vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu). Žalobce zmiňuje domovní prohlídku zaměřenou na podezření, že má žalobce v domě zbraň. Ani při této prohlídce však žalobce žádnému příkoří nečelil; registrovaná zbraň byla nalezena u žalobcova otce a pro žalobce žádné negativní následky z této prohlídky nevyplynuly. Uvedený incident (nadto izolovaný) není způsobilý vyvrátit domněnku bezpečnosti Ukrajiny. V případě budoucích problému by nadto měl žalobce možnost vyhledat ochranu u kompetentních orgánů země původu. To vše vyplývá i z odůvodnění napadeného rozhodnutí.
  13. Vyvrátit domněnku bezpečnosti země původu se žalobci nepodařilo ani poukazem na obavu z povolání k výkonu vojenské služby. Branná povinnost je zcela legitimní povinností, pokud je plněna v regulérní armádě demokratického právního státu, v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud je respektována možnost odepření jejího výkonu z důvodu svědomí či náboženského přesvědčení, nebo přinejmenším, pokud takové odepření výkonu vojenské služby není trestáno nepřiměřenými nebo

diskriminačními sankcemi (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020 – 45). Nic nenasvědčuje tomu, že v době rozhodování žalovaného tyto podmínky nebyly splněny.

14. Krajský soud uznává, že v době rozhodování žalovaného situace na Ukrajině (přes lokální napětí od roku 2014) sama o sobě nevedla k nemožnosti i nadále Ukrajinu považovat za bezpečnou zemi původu. Ozbrojený konflikt byl izolován v Doněcké a Luhanské oblasti na východu země. To se však změnilo ve čtvrtek 24. 2. 2022, kdy na velké části území Ukrajiny po invazi Ruské federace vypukl mezinárodní ozbrojený konflikt.
15. Krajský soud shledal, že z tohoto důvodu jsou splněny podmínky pro prolomení obecné zásady zakotvené v § 75 odst. 1 s. ř. s., podle něhož „[p]ři přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.“
16. Z judikatury správních soudů jednoznačně plyne, že jedním z důvodů k prolomení zásady koncentrace řízení je aplikace čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Podle něj členské státy EU musí zajistit, aby měl žadatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany k dispozici účinný opravný prostředek, jehož podstatou je alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně posouzení jak skutkové, tak právní stránky věci, které je úplné a *ex nunc* (tj. podle stavu ke dni rozhodnutí soudu). Podle čl. 52 odst. 1 procedurální směrnice se povinnost zajistit účinný opravný prostředek ve smyslu čl. 46 odst. 3 této směrnice vztahuje na žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané po 20. 7. 2015. S ohledem na včasné neprovedení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice do vnitrostátního právního řádu, má toto ustanovení přímý účinek, jedná-li se o žádost o mezinárodní ochranu podanou po rozhodném datu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2017, č. j. 1 Azs 194/2017 – 30, nebo ze dne 15. 1. 2016, č. j. 5 Azs 20/2015 – 35). Právě krajský soud je v tomto případě soudem, který má povinnost zajistit úplné a *ex nunc* posouzení opravného prostředku podaného proti rozhodnutí žalovaného.
17. V rámci soudního řízení lze při aplikaci čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany buď nemohl bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem, anebo k jejich neuvedení měl ospravedlnitelný důvod (nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16).
18. V tomto případě není pochyb o tom, že *válka na Ukrajině představuje novou skutečnost, kterou žalobce nemohl uplatnit ve správním řízení*. Krajský soud k této skutečnosti musel přihlédnout z moci úřední. Bez ohledu na dispoziční zásadu, která se ve správním soudnictví obvykle uplatní. Byť z čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice neplyne požadavek, aby soudy ve správním soudnictví z vlastní iniciativy aktivně dohledávaly případné nové důvody pro udělení mezinárodní ochrany, i Nejvyšší správní soud již připustil, že mohou nastat určité zcela specifické situace, za nichž soudy ve správním soudnictví budou muset přihlédnout i k okolnostem nenamítaným žadatelem o mezinárodní ochranu. Za takovou specifickou situaci Nejvyšší správní soud označil například *vypuknutí válečného konfliktu na území celé země původu žadatele o mezinárodní ochranu* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020 – 27). Současná situace na Ukrajině podle krajského soudu představuje přesně takovou situaci, kterou je třeba zohlednit z moci úřední.

19. Válečný konflikt na Ukrajině přitom představuje skutečnost obecně známou, kterou není třeba dokazovat při jednání (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 521/2021 – 43, bod 10).
20. Krajský soud zatím nijak nehodnotí intenzitu ozbrojeného konfliktu odehrávajícího se na Ukrajině. Tato nelehká úloha bude na žalovaném. Boje na Ukrajině se již ovšem neomezují „pouze“ na část Doněcké a Luhanské oblasti, ale dotýkají se velké části jejího území, včetně hlavního města Kyjeva. Lze odkázat též na předběžné opatření Evropského soudu pro lidská práva ze dne 1. 3. 2022 (bližší viz <https://bit.ly/3HxrjKM>). Štrasburský soud v něm na návrh Ukrajiny, aby vydal předběžné opatření vůči Rusku kvůli „masivnímu porušování lidských práv ruskými vojsky během vojenské agrese proti suverénnímu území Ukrajiny“, při vyhovění tomuto návrhu vzal v potaz „současnou vojenskou aktivitu, která byla zahájena dne 24. února 2022 v různých částech Ukrajiny a domnívá se, že vyvolává skutečné a trvalé riziko vážného ohrožení porušení práv civilního obyvatelstva zaručených Úmluvou, zejména podle článku 2 (právo na život), 3 (zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání) a 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života) Evropské úmluvy o lidských právech.“ [přeložil a zvýraznil krajský soud]. Jedná se o natolik významnou změnu poměrů v zemi původu žalobce, že rozhodnutí žalovaného z tohoto důvodu nemůže obstát.

V. Závěr a náklady řízení

21. Krajský soud zrušil rozhodnutí žalovaného z důvodu podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., protože s ohledem na pozdější skutkový vývoj, který soud musel vzít podle čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice v potaz, skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje rozsáhlé nebo zásadní doplnění. V novém řízení žalovaný bude muset přihlídnout též k aktuální (zejména bezpečnostní a lidskoprávní) situaci na Ukrajině, která tu bude v době jeho rozhodování a jejíž podobu momentálně nelze s ohledem na dramatický vývoj těchto dnů spojený s bezprecedentní vojenskou agresí Ruské federace vůči Ukrajině předvídat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2022, č. j. 5 Azs 82/2020 – 64, bod 34 *in fine*). Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
22. O nákladech řízení soud rozhodl dle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalovaný neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalobce žádné náklady nahradit nepožadoval a dle obsahu spisu mu ani žádné náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 21. března 2022

Mgr. Filip Skřivan, v. r.

samosoudce